

۱۵۱۰۳۹۴

لایپلیری

بسم الله الرحمن الرحيم

لذت خواندن شوق تغییر

ویژه دانش آموزان
پایه نهم و دهم

مؤلفان:

دکتر مرتضی مجدفر

مینو طاهری

سرشناسه	:	مجدفر، مرتضی، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور	:	بسته یادگیری فراگیر، لذت خواندن: شوق تغییر / ویژه دانش آموزان پایه‌های نهم و دهم
مشخصات نشر	:	تهران: مرآت، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	:	۸۰ ص. ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک	:	978-600-464-029-9
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبای مختصر
یادداشت	:	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	:	طاهری، مینو، ۱۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۷۱۳۸۲۷

بسته یادگیری فراگیر	لذت خواندن: شوق تغییر / ویژه دانش آموزان پایه‌های نهم و دهم
ناشر	: مرآت
دبیر و طراح	: محرم تقی‌زاده
مؤلفان	: س.م. مرتضی مجدفر، مینو طاهری
مسئول اجرایی تولید محتوا:	: س.م. طاهری
طراحی صفحات	: هدر امیدگانه
تایپ و صفحه‌آرایی	: آسیب شب سکر، مژگان ذال
طراحی جلد	: سمانه اسماعیلی
تصویرسازی جلد	: بهناز عبدالله
تصویرسازی متن	: افسانه فرزانه‌نیا
ناظر چاپ	: علی مسبوق
لیتوگرافی	: اندیشه برتر
چاپ و صحافی	: اندیشه برتر
نوبت چاپ	: اول، ۱۳۹۶
تیراژ	: ۲۰۰۰
قیمت	: ۱۰۰,۰۰۰ ریال

دفتر مرکزی نشر	آدرس: تهران، خیابان کریمخان زند، ابتدای خردمند شمالی، ساختمان شماره ۸۰
تلفن: ۸۵۶۷۰ - ۰۲۱	پیامک: ۰۲۱۸۵۶۷۰
	پایگاه اینترنتی: www.meraat.ir

نمایشگاه مرآت	آدرس: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان تجاری ناشران، پلاک‌های ۲۷۵ و ۲۷۷
	تلفن: ۸ - ۶۶۴۷۵۱۰۷

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هر گونه کپی‌برداری یا نقل مطالب بدون اجازه کتبی ناشر پیگرد قانونی دارد.

فهرست

۴

سخنی با نهمی‌ها و دهمی‌ها
بچه‌ها کتاب!، بچه‌ها تغییر!، بچه‌ها لذت خواندن!

۶

سخن ناشر

۴۵

داستانی از سرزمین خودمان
عشق بیابانی

۷

داستان‌های مذهبی
این رشته پر رشته

۵۳

متن اطلاعاتی
محیط زیست و گرمایش زمین

۱۵

داستان‌واره‌ای منظوم
جناب کله‌دار و جناب کا، دار

۶۱

لبخندک
معما

۱۱

شعر دیگری از شل سیلور استاین
در قالب یک داستان منظوم
چرا این‌طوری است؟!

۶۵

داستان زندگی
سفر پرماجرا

۲۷

داستان‌های مولانا
هم‌دلی یا هم‌زبانی؟!

۷۴

فعالیت پایانی

۳۳

داستانی در قالب شعر ترجمه
افسانه افسانه‌ها

۳۹

داستانک
امید

۷۵

سخنی با پدران، مادران، دبیران و مربیان

سخنی با نهمی‌ها و دهمی‌ها

بچه‌ها کتاب!

بچه‌ها تغییر!

بچه‌ها لذت خواندن!

سلام بچه‌ها!

کتابی که در دست شماست، ویژه دانش‌آموزان پایه‌های نهم و دهم است؛ یعنی شما که در حال وارد شدن به این پایه‌ها هستید یا در طول سال تحصیلی، به این پایه رسیدید. در این کتاب، چند داستان، شعر، متن خواندنی و متن اطلاعاتی را مطالعه خواهید کرد. این کتاب با بسیاری از کتاب‌های دیگری که تاکنون خوانده‌اید، تفاوت دارد. در پایان هر یک از داستان‌ها یا متن‌های خواندنی دیگر، تمرین، فعالیت، بازی و پژوهش آورده‌ایم که شما بر اساس متنی که می‌خوانید، به آن‌ها پاسخ خواهید داد.

اکنون بعضی از دانش‌آموزان، وقتی داستان‌ها و متون خواندنی دیگر از جمله داستانک، شعر، لطیفه، نمایشنامه و مانند آن‌ها را می‌خوانند، درک نمی‌کنند داستان یا متنی که خوانند، دنبال گفتن چه چیزی بود یا به قول بزرگترها، چه هدفی داشت. این موضوع باعث می‌شود آن‌ها، حتی متن و پرسش‌های آموزشی مانند ریاضیات، شیمی، فیزیک، ادبیات و علوم اجتماعی را هم متوجه نشوند. این مشکل فقط در میان دانش‌آموزان ایران دیده نمی‌شود، بلکه بسیاری از کودکان و نوجوانان در سراسر جهان، پس از خواندن یک داستان یا متن و حتی پرسش‌های و امتحانی، به درستی معنی آن را متوجه نمی‌شوند. بنابراین چند سالی است در دنیا، داستان‌ها و متن‌هایی نوشته می‌شوند که لافاصله بعد از هر داستان و متن اطلاعاتی یا خواندنی؛ پرسش‌ها، تمرین‌ها، فعالیت‌ها، بازی‌ها و پژوهش‌هایی ارائه می‌دهند که خوانندگان را به سوی هدف اصلی نوشته هدایت می‌کنند. این داستان‌ها و متون خواندنی و مطالعاتی، بر اساس مطالعات جهانی پرلز^۱، نوشته می‌شوند. پرلز، یک آزمون جهانی است که از سال ۱۹۷۰ میلادی توسط انجمن بین‌المللی ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی و با هدف مطالعه‌ی سنجش توانایی خواندن و درک مطلب در دانش‌آموزان کشورهای جهان آغاز و تاکنون به صورت دوره‌ای ادامه پیدا کرده است. این آزمون، به دنبال آن است که متوجه شود دانش‌آموزان تا چه میزان می‌توانند فرم‌های گوناگون نوشتاری زبان (داستان، شعر، شعر بازنویسی یا ترجمه شده، لطیفه، متن اطلاعاتی، نمایشنامه و...) را درک کنند، ابعاد و لایه‌های متفاوت متون را تمیز دهند، معنای متن‌های خوانده شده را تشخیص دهند و خود، با جست‌وجو، اکتشاف و تغییر، معانی جدیدی برای آن خلق کنند و از خواندن به مثابه یک تجربه‌ی ادبی برای به دست آوردن اطلاعات و استفاده از محتوای آن در تغییر زندگی روزمره خود بهره بگیرند.

کتابی که هم اکنون در اختیار شماست، بر اساس همین روش تألیف شده است. خواندن کتاب‌هایی با این شیوه، نه تنها خود به خود لذت‌بخش و برای درس‌هایی مانند «ادبیات، نگارش و زبان‌های گوناگون» مفید و آموزنده است، به طور غیرمستقیم به بهبود سایر دروس نیز کمک می‌کند.

اگر می‌خواهید از خواندن این کتاب لذت ببرید، این کارها را انجام دهید:

● ابتدا داستان‌ها و متن‌هایی را که در کتاب آمده است، به دقت بخوانید.

● بعد از خواندن متن، به ۶ گروه پرسش که تقریباً بعد از هر داستان یا متن اطلاعاتی در قالب ۶ بخش مجزا آمده

است، پاسخ دهید. البته در برخی از متون، روال ۶ دسته‌ای بودن پرسش‌ها، به دلایلی دچار تغییر شده است.

● اگر پاسخ پرسشی را نمی‌دانید، نگران نشوید. ابتدا با پدر و مادر و بزرگترها و سپس دوستان و معلمان خود گفت‌وگو

کنید و از آن‌ها کمک بخواهید. اگر هم پاسخی را نمی‌دانستید، ناراحت نشوید. هدف این کتاب، پاسخ دادن اجباری و

بدون علاقه‌ی شما به چند پرسش انتهایی هر داستان و متن اطلاعاتی نیست، هدف لذت بردن توأم با فهم و درک و

مبتنی بر جست‌وجوی شما و سپس گفت‌وگو با دیگران است. مدتی به خودتان فرصت بدهید و باز چند روز دیگر

متن را بخوانید. حتی این، از تغییری در نوع نگاه شما رخ خواهد داد و راحت‌تر پاسخ خواهید داد. اگر هم نتوانستید،

مشکلی نیست. جست‌وجوی علاقه‌مندانه در مسیر تغییر، کلید یافتن هر پرسشی است.

● به غیر از بخش «۳ پرسش آغازین» که همیشه پاسخ‌های مشخصی دارند، پاسخ بقیه پرسش‌ها در بخش‌های دیگر،

ممکن است از دانش‌آموزی به دانش‌آموزی دیگر فرق کند. بنابر این به دنبال نوشتن پاسخ‌ها از روی دست دوستان

خود یا پیدا کردن پاسخ‌های صحیح به هر سؤالی نباشید. پرسش‌ها طوری طرح شده‌اند که پاسخ هر دانش‌آموز

می‌تواند مخصوص خودش باشد. هدف، مرور تجربیات شخصی هر کدام از شماست. به همین خاطر هم هست که ما

مسیر رسیدن به تغییر را تنها از طریق جست‌وجو کردن مستقل و گروهی، گفت‌وگو و ایجاد ارتباطات انسانی با

دیگران، می‌دانیم و حتی همان طور که در عنوان کتاب هم می‌بینید، لذت خواندن را نتیجه‌ی شوقی می‌دانیم که تغییر

می‌تواند در ما ایجاد کند.

● به غیر از تمرین‌های کتاب، شما خود نیز تمرین‌ها و فعالیت‌های جدید را برای هر یک از داستان‌ها و متون کتاب

طراحی کنید.

● هدف ما مؤلفان کتاب «لذت خواندن، شوق تغییر»، آن است که شما از خواندن کتاب لذت ببرید. داستان‌ها را

بخوانید، به جست‌وجوهای دامنه‌دار و گسترده دست بزنید و با دوستان‌تان در مورد هر یک از داستان‌ها و متون ارائه

شده، بازی‌هایی مبتنی بر شادی، هیجان و ایجاد ارتباط و گفت‌وگو ترتیب دهید، تمرین‌های کتاب را انجام دهید و از

بودن با کتاب لذت ببرید، یعنی لحظه‌های خوش نفس کشیدن و زندگی شاد و توأم با شوق تغییر، از طریق

کتاب و کتاب‌خوانی.

زیربنای همه یادگیری‌ها، زبان‌آموزی و کسب مهارت‌های خواندن است. تسلط به سواد خواندن، چه از طریق مهارت‌های ورودی «خواندن» و «شنیدن» و چه از طریق مهارت‌های خروجی «گفتن» و «نوشتن»، با به کار بردن نشانه‌ها و علائم زبان صورت می‌گیرد.

اساس این مهارت‌ها در همان دوران کودکی و در نخستین کنش‌های رمزی و کلامی شکل می‌گیرد. در حقیقت، دانش‌آموز در زبان شنیداری با گفتن و شنیدن، کنش‌های رمزی و نشانه‌های آوایی را در اشکال گوناگون به کار می‌برد و در زبان دیداری یعنی خواندن و نوشتن نیز از همین نشانه‌ها در قالب الفبا که جانشین نشانه‌های صوتی است، استفاده می‌کند. هرچند دانش‌آموزان از طریق شنیدن، با کنش‌های رمزی و نمادهای گفتاری آشنا می‌شوند، اما برای بیان این نمادها، باید از معنا و مفهوم آن‌ها آگاه شوند.

این فرایند که در نهایت به شکل‌گیری زبان منجر می‌شود، با مفهوم‌سازی و شکل‌گیری تفکر همراه است؛ زیرا دانش‌آموز تا زمانی که کلمات را نشنود و مفهوم آن‌ها را براساس توانایی‌های شناختی و ظرفیت فکری خود درک نکند، نمی‌تواند از آن‌ها برای بیان خواسته‌های خودش به‌کار بگیرد.

در محیط یادگیری مدرسه نیز معلمان، معیار و مراحل حاکم است؛ زیرا تا زمانی که دانش‌آموزان در مورد معنا و مفهوم مطالب درسی به شکل عمیق اندیشه نکنند، نمی‌توانند به یادگیری واقعی که نیازمند تغییر ساخت‌های ذهنی و توسعه قابلیت‌های ادراکی و هوشی دانش‌آموزان است، دست پیدا کنند.

یافته‌های پژوهشی از جمله داده‌ها و نتایج مطالعه ملی پیشرفت سواد خواندن نشان داده است دانش‌آموزانی که در محیط‌های غنی فرهنگی و تربیتی رشد می‌کنند و دارای مهارت‌های ارتباطی، قوه‌گویی، مطالعه و کتاب‌خوانی فعال‌تر بوده‌اند، از نظر کسب مهارت‌های درک مطلب و سواد خواندن نیز، عملکرد بهتری داشته‌اند.

در مقابل، دانش‌آموزانی که در محیط‌های فاقد امکانات و شرایط مناسب تربیتی، رشد کرده‌اند، در یادگیری زبان شنیداری و تعامل کلامی، ناتوان بوده‌اند و زمانی که وارد مدرسه شده‌اند، مشکلاتی اساسی در انجام تکالیف درسی، به‌ویژه یادگیری خواندن و کسب مهارت زبان دیداری روبه‌رو شده‌اند. این دسته از دانش‌آموزان چه در هنگام شنیدن و دریافت مفهومی سخنان معلم، چه در خواندن و درک مطالب نوشتاری کتاب‌های درسی و چه در تعامل کلامی بین‌فردی با دانش‌آموزان، مشکلاتی داشته‌اند.

با توجه به این یافته‌ها می‌توان به اهمیت آموزش مهارت‌های خواندن به‌عنوان ورودی یادگیری سایر علوم، در دوران مدرسه پی برد. به همین سبب است که ضرورت توجه به بنیادها و ساختارهای اولیه شکل‌گیری زبان و سوادآموزی، نظام‌های آموزشی جهان را به این فکر واداشته است که چگونه، چه موقع، با چه شرایطی و در چه مرحله‌ای از تحول ذهنی دانش‌آموز، باید فرایند سوادآموزی را در سطوح مختلف، در محیط خانه و مدرسه گسترش دهند.

مجموعه پنج جلدی که در اختیار دارید با نگاهی به نتایج این رویکرد و با بهره‌گیری از الگوهای ارائه شده در مطالعات پرلز (PIRLS) و همچنین با مطالعات تطبیقی و مد نظر قرار دادن تغییرات برنامه‌های درسی دانش‌آموزان دوره متوسطه، تدوین شده است. به عبارت دیگر، این مجموعه، براساس برنامه‌های درسی کتاب‌های درسی ایران و راهکارهایی که بر مبنای نتایج طرح پرلز برای توسعه سواد خواندن در میان دانش‌آموزان ایرانی پیشنهاد شده، آماده شده است. همچنین با توجه به توسعه نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌ها، فعالیت‌های تعاملی توسط ناشر و نویسندگان این مجموعه، طراحی شده است. این کتاب‌ها به‌عنوان فعالیت‌های فوق‌برنامه برای مدارس و معلمان یا فعالیت‌های تکمیلی در ایام تعطیل برای خانواده‌ها توصیه می‌شوند. در پایان لازم می‌دانیم از زحمات نویسندگان این مجموعه تشکر و قدردانی کنیم.